كۆماری عێراق
هەرێمی كوردستان
سەرۆك

جمهورية العراق
إقليم كوردستان
الرئيس

بڕیار
ژمارە (٢)ی ساڵی ٢٠٢٠

بەپێی ئەو دەسەڵاتەی پێماندراوە لە بڕگەی (یەكەم)ی ماددەی (دەیەم) لە یاسای سەرۆكایەتیی هەرێمی كوردستان ژمارە (١)ی ساڵی ٢٠٠٥ی هەمواركراو و پاڵپشت بە یاساكاریی پەرلەمانی كوردستان كە لە دانیشتنی ئاسایی ژمارە (١٥)ی ڕۆژی ٢٠٢٠/١/١٦ كردوویەتی بڕیارماندا بە دەركردنی:

یاسای ژمارە (٢)ی ساڵی ٢٠٢٠
یاسای چاكسازی لە مووچە و دەرماڵە و بەخشین و ئیمتیازاتەكان و خانەنشینی لە هەرێمی كوردستان ـ عێراق
بەشی یەكەم
ئامانجەكان

ماددەی (١):

یەكەم: بەرجەستەكردنی بنەماكانی دادپەروەری و شایستە بوون لە خەرجكردنی مووچە و دەرماڵە و بەخشین و ئیمتیازاتەكانی دیكە لە هەرێمی كوردستان، و نەهێشتنی سوودمەندبوونی نا شایستە و ڕێگرتن لە بەهەدەردانی بوودجەی گشتی.

دووەم: بەدامەزراوەیكردن و یەكخستنی بەڕێوەبەرایەتی گشتی و بەڕێوبەرایەتی و فەرمانگە و یەكە جیاجیاكانی خانەنشینی لە بوارەكانی (شارستانی و سەربازی و هێزەكانی ئاسایشی ناوخۆ) لە یەك بەڕێوەبەرایەتی گشتی خانەنشینی سەر بە (وەزارەتی دارایی و ئابووری) حكومەتی هەرێمی كوردستان ـ عێراق.

سێیەم: كاراكردن و پشتیوانی كردنی دارایی سندوقی خانەنشینی، و ڕێگرتن لە هەر خەرجییەك لەسەر سندوقەكە جگە لەو مەبەستانەی لە یاسای خانەنشینی كارپێكراو ژمارە (٢٧)ی ساڵی ٢٠٠٦ لە هەرێمدا، ئاماژەیان پێكراوە.

چوارەم: ڕێکخستنەوەی خانەنشینی خاوەن وەزیفە باڵاکان و پلە تایبەتەکان لەسەر بنەمای تەمەن و ساڵانی خزمەت و بڕوانامە.

بەشی دووەم
ڕێکخستنەوەی ماف و ئیمتیازاتەکانی میراتگرانی کەسوکاری شەهیدان و ئەنفالکراوان و زیندانیکراو و گیراوانی سیاسی

ماددەی (٢):

یەکەم: یەکخستنی ماف و ئیمتیازاتی کەسوکاری شەهیدان و ئەنفالکراوان و زیندانی و گیراوی سیاسی لە هەرێمی کوردستان لەبەر ڕۆشنایی یاسا بەرکارەکان.

دووەم: پاککردنەوە و هەڵوەشاندنەوەی ماف و ئیمتیازاتی میراتگری ئەو کەسانەی کە بەدەر لە حوکمەکانی یاسای ژمارە (٩)ی ساڵی ٢٠٠٧ی هەموارکراو (یاسای ماف و ئیمتیازاتی کەسوکاری شەهیدان و ئەنفالکراوان) سوودمەند بوون.

سێیەم: پاککردنەوە و هەڵوەشاندنەوەی ئیمتیازاتی زیندانی و گیراوی سیاسی کە بە ناوی زیندانی و گیراوی سیاسی، بە پێچەوانەی حوکمەکانی یاسای ژمارە (١١)ی ساڵی ٢٠١١ (یاسای ئیمتیازاتی زیندانی کراو و گیراوی سیاسی کوردستانی) هەموارکراو سوودمەند بوون.

چوارەم: لە کاتی مردنی زیندانیکراو و گیراوی سیاسی، بە یاسای خانەنشینی بەرکار لە هەرێمی کوردستان مامەڵە لەگەڵ میراتگرانیان دەکرێت.

پێنجەم: پێویستە لەسەر وەزارەتەکانی (دارایی و ئابووری) و (خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی) و (پەروەردە) و (تەندروستی) بە هەماهەنگی وەزارەتی (کاروباری شەهیدان و ئەنفالکراوان) ڕێنمایی دەربکەن بە مەبەستی ڕێکخستنەوەی لەئەستۆگرتنی حکومەت بۆ خەرجیی چارەسەری تەندروستی و خوێندنی (کوڕ و کچ و هاوسەری شەهید کە هاوسەرگیریی نەکردۆتەوە) لە قوتابخانە و پەیمانگا و زانکۆ حکومی و ئەهلییەکان لە ناو هەرێمدا، و دەستنیشانکردنی مەرجەکانی شایستەبوون لەبەر ڕۆشنایی بڕگەی (دووەم) لە ماددەی (٧) لە یاسای ژمارە (٩)ی ساڵی ٢٠٠٧ (یاسای ماف و ئیمتیازاتی کەسوکاری شەهید و ئەنفالکراوەکان لە هەرێمی کوردستان).

بەشی سێیەم

نەهێشتنی سوودمەندبوون لە جارێك زیاتر لە بودجەی گشتی

ماددەی (٣):

یەکەم:

١. هەڵوەشاندنەوەی سەرجەم ئەو بەخشین و ئیمتیازاتە داراییانەی کە خەرج دەکرێن بۆ ئەو کەسانەی کە بەناوی سوودمەندی تەرخانکراوەکانی چاودێری کۆمەڵایەتی و خاوەن پێداویستی تایبەت و کەمئەندامان، بەدەر لە یاسا و ڕێنمایە کارپێکراوەکان خۆیان تۆمار کردووە، وڕاستکردنەوەی ئەو سوودمەندییە بەپێی پێوەرەکانی سوودوەرگرتن لەو بەخشین و ئیمتیازاتانە، و لەناویشیاندا ڕێژەی پەککەوتەیی بەپێی ڕاپۆرتی لیژنەی پزیشکی ڕاستێنراو.

٢. کەمئەندام و خاوەن پێداویستی تایبەت لە کەسانی فەرمانبەر، لەجیاتی ئەو بەخشینەی لە تەرخانکراوەکانی چاودێری کۆمەڵایەتی، دەرماڵەی (لەبری پەککەوتەیی)یان پێدەدرێت، بەرێژەیەك لە مووچەی بنەڕەتییان، کە ئەو ڕێژەیە لەلایەن ئەنجومەنی وەزیرانەوە دەستنیشان دەکرێت بەرەچاوکردنی ڕێژەی پەککەوتن لەلایەن لیژنەیەکی پزیشکی پسپۆڕەوە.

دووەم: کار بە سەرجەم ئەو یاسا و بڕیار و پەیڕەو و ڕێنماییانە ناکرێت کە ڕێگە دەدەن بە سوودمەندبوون لە وەرگرتنی زیاتر لە یەك مووچە و بەخشین و هەر ئیمتیازێکی دارایی تر لە بودجەی گشتی لە ناو هەرێم و دەسەڵاتی فیدراڵی، بۆ سەرجەم سوودمەندان لە بوارەکانی شارستانی، سەربازی، هێزەکانی ئاسایشی ناوخۆ، سوودمەندانی تەرخانکراوەکانی چاودێری کۆمەڵایەتی و خانەنشینی بە هەموو جۆرەکانی جگە لە ئیمتیازاتە داراییەکانی میراتگرانی کەسوکاری شەهیدان و ئەنفالکراوان و زیندانی و گیراوی سیاسی و سوودمەندان بەپێی یاسای ژمارە (٩)ی ساڵی ٢٠١٥ (یاسای ماف و ئیمتیازاتی تاقانەکانی جینۆساید لە هەرێمی کوردستان ـ عێراق).

سێیەم: سەرپشککردنی ئەو کەسانەی کە بڕگەی (دووەم)ی ئەم ماددەیە دەیانگرێتەوە، کە بەپێی یاسا و ڕێنماییەکان سەرەڕای مووچە سوودمەندن لە وەرگرتنی مینحە و ئیمتیازاتی دارایی تر لە بودجەی گشتی لەناو هەرێم و دەسەڵاتی ئیتیحادی، کەدەبێت تەنها لە یەکێك لەو مووچە و مینحە و ئیمتیازاتانە سوودمەندبن.

چوارەم: لەکاتی گەڕانەوەی فەرمانبەری خانەنشینکراو بۆ وەزیفەی گشتی بە هەمیشەیی یان بە گرێبەست، سەرپشك دەکرێت لە وەرگرتنی مووچەی خانەنشینییەکەی یان مووچەی ئەو وەزیفەیەی کە پێی دامەزراوەتەوە، و لە هیچ حاڵەتێکدا نابێت سوودمەند بێت لە دوو مووچە.

بەشی چوارەم

بواری پێشمەرگە و هێزەکانی ئاسایش و پۆلیسی ناوخۆ

ماددەی (٤):

یەکەم: یەکخستن و ڕێکخستنی یەکەکانی ژمێریاری لە گشت یەکەکانی هێزی پێشمەرگەی کوردستان، ڕێکخراو و ڕێکنەخراو لە چوارچێوەی هەیکەلیەتی وەزارەتی (کاروباری پێشمەرگە) لە یەك یەکەی ژمێریاری کە بەڕێوەبەرایەتی گشتی بودجە و بەرنامەکان (ژمێریاری سەربازی) سەر بە وەزارەتی (کاروباری پێشمەرگە)ی هەرێمی کوردستانە.

دووەم: یەکەکانی ژمێریاری پێویستە لە ژێر وردبینی دیوانی چاودێری دارایی هەرێمی کوردستان، و (فەرمانگەی چاودێری دارایی) هاتوو لە ماددەی (٣) لە یاسای ژمارە (١٩)ی ساڵی ٢٠٠٧ یاسای (وەزارەتی کاروباری پێشمەرگە لە هەرێمی کوردستان) هاوشێوەی هێزە ڕێکخراوەکانی سەر بە وەزارەتی ناوبراو بێت.

سێیەم: پێویستە وەزیری کاروباری پێشمەرگە دەسەڵاتی تەواو بە پێی یاسا بەرکارەکان بدات بە فەرمانگەی (چاودێری دارایی) سەر بە وەزارەتی (کاروباری پێشمەرگە) بۆ ووردبینیکردنی لیستی پێشمەرگە و دروستکردنی دۆسیەی کەسی بە پێداویستییە یاساییەکانەوە، و پێداچوونەوە بە خزمەتی پێشمەرگایەتی لە گشت یەکەکانی هێزی پێشمەرگەی کوردستان، ڕێکخراو و ڕێکنەخراو لە چوارچێوەی هەیکەلییەتی وەزارەتی (کاروباری پێشمەرگە) بە هەماهەنگی لەگەڵ بەڕێوەبەرایەتی میلاکی سەر بە بەڕێوەبەرایەتی گشتی بودجە لە وەزارەتی (دارایی و ئابووری).

چوارەم: پێویستە دەستنیشانکردنی ژمارەی پاسەوانان بۆ بارەگا و دامەزراوە حزبییەکان و هەروەها پاسەوانی پارێزگاری لە خاوەن وەزیفە باڵاکان و بەرپرسانی سەربازی و ئاسایشی ناوخۆ، بە هەماهەنگی و بەپێی پەیڕەوێك ڕێکبخرێت کە لەلایەن ئەنجومەنی وەزیرانەوە دەردەچێت، و ئەوانەی زیاد دەبن لە ژمارەی دیاریکراو لەو پەیڕەوە لە چوارچێوەی میلاکی سەربازی و هێزەکانی ئاسایشی ناوخۆ بەپێی شایستەبوونی خۆیان ڕاژەیان ڕێکدەخرێتەوە.

پێنجەم: گواستنەوەی گشت پاسەوانەکان بۆ سەر میلاکی هێزەکانی یەکەی پاسەوانی لە وەزارەتی (ناوخۆ) و بە هیچ جۆرێك نابێت پاسەوان لەسەر میلاکی هیچ یەکەیەکی تری سەربازی یان هێزەکانی ئاسایشی ناوخۆ بێت جگە لە یەکەی پاسەوانی سەر بە وەزارەتی ناوخۆ، و خەرجکردنی مووچەی پاسەوانی تەنها لەلایەن بەڕێوەبەرایەتی ژمێریاری وەزارەتی ناوخۆ دەبێت دوای هاوتاکردن و یەکخستنیان.

شەشەم: پێداچوونەوە و ڕێکخستنەوەی لیستی سوودمەندانی خانەنشینی کەمئەندامانی پێشمەرگە لەبەر ڕۆشنایی یاسای ژمارە (٣٤)ی ساڵی ٢٠٠٧ یاسای خانەنشینی کەمئەندامانی پێشمەرگە(زێرەڤانی) هەرێمی کوردستان ـ عیراق ، و هەڵوەشاندنەوەی خانەنشینی ئەو کەسانەی کە بە پێچەوانەی یاسای ناوبراو خانەنشین کراون.

بەشی پێنجەم
دەرماڵەکان

ماددەی (٥):

پێویستە لەسەر ئەنجومەنی وەزیران گشت دەرماڵەکان لە بەر ڕۆشنایی یاسا بەرکارەکان، بە شێوەیەکی دادپەروەرانە ڕێك بخاتەوە.

بەشی شەشەم
ڕێکخستنەوەی هەژمارکردنی خزمەت

ماددەی (٦):

یەکەم: پێداچوونەوە و ڕێکخستنەوەی پلە و ناونیشان و مووچەی وەزیفی سەرجەم مووچەخۆرانی هەرێم لە بوارەکانی خزمەتی (شارستانی، پێشمەرگایەتی، هێزەکانی ئاسایشی ناوخۆ) بەپێی یاسا و پەیڕەو و ڕێنماییە کارپێکراوەکان، و ڕێکخستنەویان لە چوارچێوەی وەزیفەی گشتییدا لەسەر بنەمای بڕوانامە و ساڵانی خزمەتی فیعلی و خزمەتی هەژمارکراوی یاسایی، بەبێ ئەژمارکردنی ئەو خزمەتەی کە بەشێوەیەکی نایاسایی بۆ مووچەخۆر ئەژمارکراون.

دووەم: یەکخستنی ناونیشان و پلەی وەزیفی لەگەڵ مووچەی وەزیفی بەپێی حوکمەکانی یاسای میلاکی ژمارە (٢٥)ی ساڵی ١٩٦٠ی هەموارکراوی کارپێکراو لە هەرێمدا یان هەر یاسایەکی تر کە جێگەی ئەم یاسایە دەگرێتەوە، و هەڵوەشاندنەوەی ئەو ناونیشان و پلە وەزیفییانەی کە هاودژن لەگەڵ یاسای ناوبراو.

سێیەم: هەڵوەشاندنەوەی گشت پلە و مەرتەبەی زێدەکی کە بەدەر لە یاسا کارپێکراوەکان دراوە بە مووچەخۆران، چ لە ڕۆژی یەکەم دامەزراندنیان یان لە دوای دامەزراندنیان.

چوارەم: هەڵوەشاندنەوەی ساڵانی خزمەتی ئەژمارکراو بۆ خزمەتی وەزیفی (شارستانی یان پێشمەرگایەتی یان هێزەکانی ئاسایشی ناوخۆ) بۆ ئەو ماوانەی کە لەگەڵ ماوەی خوێندنی مووچەخۆر یەکدەگرێتەوە، جگە لە حاڵەتەکانی مۆڵەتی خوێندن، یان خوێندنی ئێواران، یان تەمەنی لەو کاتەدا لە خوار (١٦) شازدە ساڵی بێت، جگە لە زیندانی و ڕاگیراوانی سیاسی.

پێنجەم:

١. هەر پێگەیەکی یاسایی بواری ڕاژەی گشتی پشتبەست بە بڕیاری کارگێڕی هاتوونەتەدی و لەسەر بودجەی گشتی مووچەیان وەرگرتووە، ئەوا ئەو پێگانە پارێزراو دەبن بە مەرجێك لێبڕینی خانەنشینییان بدەن پشت بەست بە بڕیاری کارگێڕی دامەزراندنیان، و پێویستە پلە و ناونیشانی وەزیفی و مووچە و شایستەی داراییان لە چوارچێوەی یاسا و پەیڕەو و ڕێنماییە بەرکارەکان ڕێکبخرێتەوە و خۆیان بگونجێنن لەگەڵ ئەحکامەکانی ئەم یاسایە.

٢. حوکمی خاڵی (١)ی بڕگەی (پێنجەم)ی ئەم ماددەیە، تەنیا ئەو کەسانە دەگرێتەوە کە تا پەسەندکردنی ئەم یاسایە مووچەیان وەرگرتووە.

بەشی حەوتەم
بواری خانەشینی

ماددەی (٧):

یەکەم: یەکخستنی خانەنشینی ئەوانەی لە خوارەوە ئاماژەیان پێدراوە لە ڕووی مەرج و پێداویستییەکانی خانەنشینبوون بەهەمان مەرج و پێوەرەکانی خانەنشینی فەرمانبەران لە پلە گشتییەکانی وەزیفە لەسەر میلاکی شارستانی و سەربازی و هێزەکانی ئاسایشی ناوخۆ:

(سەرۆکی هەرێم و سەرۆکی پەرلەمان و سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیران و جێگرەکانیان و ئەندامانی پەرلەمان و وەزیرەکان و ئەوانەی بە پلەی ئەوانن و بریکارەکانی وەزارەت و ئەوانەی بە پلەی ئەوانن و ئەوانەی مووچەی بریکاری وەزارەت وەردەگرن و خاوەن پلە تایبەتەکان و بەڕێوەبەرە گشتییەکان و ئەوانەی بە پلەی بەڕێوەبەری گشتی و ئەوانەی مووچەی بەڕێوەبەری گشتی وەردەگرن و سەرۆك و ئەندامانی ئەنجومەنی پارێزگاکانی هەرێم و گشت ئەو کەسانەی کە بەپێی خشتەی کارپێکراوی مووچە لە هەرێمی کوردستان مووچە و دەرماڵەی هەردوو پلە باڵای (أ) و (ب) وەردەگرن لەسەر میلاکی شارستانی و سەربازی و هێزەکانی ئاسایشی ناوخۆ).

دووەم: مووچەی خانەنشینی هەژمار دەکرێت بۆ ئاماژەپێدراوان لە برگەی (یەکەم)ی ئەم ماددەیە بەم شێوەیەی خوارەوە:

١. ڕێژەی (١٥٪) پانزدە لە سەدا لە کۆی گشتی دوا مووچە و دەرماڵە، ئەوەی لەکاتی خزمەتدا وەریدەگرێت.

٢. ڕێژەی (١,٥٪) یەك و نیو لە سەدا لە کۆی گشتی دوا مووچە و دەرماڵە، ئەوەی لەکاتی خزمەتدا وەریدەگرێت، دەخرێتە سەر مووچەی خانەنشینی بۆ هەر ساڵێکی خزمەت.

٣. دەرماڵەی ئەم بڕوانامانەی خوارەوە یان هاوشێوەیان بەم ڕێژەیە دەبێت:

أ. دەرماڵەی بڕوانامەی ئامادەیی بەڕێژەی (١٪)یەك لەسەدا لە کۆی گشتی دوا مووچە و دەرماڵە، ئەوەی لەکاتی خزمەتدا وەریدەگرێت، دەخرێتە سەر مووچەی خانەنشینی.

ب. دەرماڵەی بڕوانامەی دبلۆم بەڕێژەی (٢٪) دوو لەسەدا لە کۆی گشتی دوا مووچە و دەرماڵە، ئەوەی لەکاتی خزمەتدا وەریدەگرێت، دەخرێتە سەر مووچەی خانەنشینی.

ج. دەرماڵەی بڕوانامەی بەکالۆریۆس بەڕێژەی (٤٪) چوار لە سەدا لە کۆی گشتی دوا مووچە و دەرماڵە، ئەوەی لەکاتی خزمەتدا وەریدەگرێت، دەخرێتە سەر مووچەی خانەنشینی.

د. دەرماڵەی بڕوانامەی دبلۆمی باڵا و ماستەر بەڕێژەی (٦٪) شەش لەسەدا لە کۆی گشتی دوا مووچە و دەرماڵە، ئەوەی لەکاتی خزمەتدا وەریدەگرێت، دەخرێتە سەر مووچەی خانەنشینی.

هـ. دەرماڵەی بڕوانامەی دکتۆرا بەڕێژەی (٨٪) هەشت لەسەدا لە کۆی گشتی دوا مووچە و دەرماڵە، ئەوەی لەکاتی خزمەتدا وەریدەگرێت، دەخرێتە سەر مووچەی خانەنشینی.

٤. شایستەی مووچەی خانەنشین نابێت لە ڕێژەی (٥٠٪) پەنجا لەسەدا تێپەڕێت لە کۆی گشتی دوا مووچە و دەرماڵە، ئەوەی لەکاتی خزمەت وەریدەگرێت.

سێیەم:

١. فەرمانبەر بەو پێناسەیەی لە یاسای خانەنشینی یەکگرتووی بەرکار لە هەرێمدا هاتووە (بەوانەشەوە کە لە برگەی (یەکەم)ی ئەم ماددەیە ئاماژەیان پێدراوە) شایستەی مووچەیەکی خانەنشینی دەبن ئەگەر خزمەتی خانەنشینیان لە (١٥) پازدە ساڵ کەمتر نەبێت، و (٤٥) چل و پێنج ساڵ لە تەمەنیان تەواو کردبێت، جگە لە حاڵەتەکانی مردن یان شەهیدبوون یان خانەنشینبوون بە هۆکاری تەندروسی، و ئەو حاڵەتانەی دیکەی بەدەرکردن کە لە یاسای خانەنشینی بەرکاردا هاتووە.

٢. ئەوانەی ڕاسپێردراون بە خزمەتی گشتی، کە لە برگەی (یەکەم)ی ئەم ماددەیەی ئاماژەیان پێدراوە، و مەرجەکانی هاتوو لە برگەی (سێیەم / ١)ی ئەم ماددەیە نایانگرێتەوە، ئەوا شایستەی مووچەیەکی خانەنشینی دەبن بەرەچاوکردنی هەمان پێوەرەکانی هاتوو لە برگەی (دووەم)ی ئەم ماددەیە، بەمەرجێك نابێت لە ڕێژەی (٢٥٪) بیست و پێنج لەسەدا تێپەڕێت لە کۆی گشتی دوا مووچە و دەرماڵە، ئەوەی لەکاتی خزمەتدا وەریدەگرێت، دەخرێتە سەر مووچەی خانەنشینی، تاوەکو حاڵەتەکانیان دەگونجێندرێن لەگەڵ مەرجەکانی هاتوو لە خاڵی (١)ی ئەم برگەیە.

٣. حوکمەکانی خاڵی (٢)ی ئەم برگەیە، ئەو کەسانە ناگرێتەوە کە دوای بەرکاربوونی ئەم یاسایە وەك ڕاسپێردراو بە خزمەتی گشتی ڕادەسپێردرێن.

چوارەم: ئەندام پەرلەمان بە ئارەزوومەندانە مافی دەستبەرداربوونی لە ماف و شایستە خانەنشینییەکانی وەك ڕاسپێردراو هەیە، بە مەرجێك لە ماوەیەك کە لە (٣٠) سی ڕۆژ تێپەڕنەکات لە ڕێکەوتی بەرکاربوونی ئەم یاسایە، داواکاری پێشکەش بە دیوانی پەرلەمانی کوردستان ـ عێراق بکات بە مەبەستی وەرگرتنی ڕێکاری یاسایی پێویست.

پێنجەم: هەژمارکردنی ماوەی خزمەتی خولی پەرلەمانی، بۆ هەموو مەبەستەکانی سەرمووچە و بەرزکردنەوەی پلە و خانەنشینی بۆ ئەو پەرلەمانتارانەی بە ئارەزوومەندانە دەگەڕێنەوە بۆ سەر وەزیفەکانیان.

شەشەم: حوکمەکانی ئەم ماددەیە هەموو ئەو کەسانەش دەگرێتەوە کە لە برگەی (یەکەم)ی ئەم ماددەیە ئاماژەیان پێدراوە، و لە پێش بەرکاربوونی ئەم یاسایە خانەنشین بوون، و پێویستە خۆیان بگونجێنن لەگەڵ حوکمەکانی ئەم یاسایە، بۆ ئەوانەش کە خزمەتی خانەنشینییان نەگەیشتۆتە (١٥) پانزە ساڵ ئەوا تاوەکو (٣) سێ ساڵ دەخرێتە سەر خزمەتەکەیان هاوشێوەی پلە وەزیفە گشتییەکان، بۆ ئەوەی بگەنە تەمەنی خانەنشینی ئیجباری بەمەرجێك بڕی خانەنشینی ئەو ماوەیە بدات.

حەوتەم: ئەوانەی لە برگەی (یەکەم)ی ئەم ماددەیە ئاماژەیان پێدراوە و پێشتر فەرمانبەری حکومەت بوون، کە بە ئارەزوومەندانە بۆ سەر وەزیفەکانیان دەگەڕێنەوە، دەست لەکارکێشانەوەیان هەڵدەوەشێتەوە و ڕاژەکەیان بۆ هەژمار دەکرێت، بۆ مەبەستی سەرمووچە و پلە بەرزکردنەوە و خانەنشینی، و لایەنی پەیوەندیدار پابەند

دەبێت بە دابینکردنی پلەی وەزیفی پێویست و تەرخانکراوی دارایی پێویست بۆیان، و سەرپشك دەبن لە وەرگرتنی مووچەی خانەنشینی یان مووچەی ئەو وەزیفەیەی کە بۆی دەگەڕێتەوە.

هەشتەم: جگە لە ڕاسپێردراوان بە خزمەتی گشتی هەموو ئەوانەی لە بڕگەی (یەکەم)ی ئەم ماددەیە ناویان هاتووە شایستەی مووچەی خانەنشینی دەبن، بەهەمان پێوەر و مەرجەکانی هاتوو لە بڕگەکانی (دووەم و سێیەم)ی هاتوو لەم ماددەیە، بەڕێژەیەك نابێت لە (٦٠٪) شەست لەسەدا تێپەڕبکات لە کۆی گشتی دوا مووچە و دەرماڵە کە لەکاتی خزمەتدا وەریدەگرێت.

نۆیەم: موچەی خانەنشینی سەرجەم دادوەر و داواکاری گشتی، نابێت لە ڕێژەی (٧٠٪) حەفتا لەسەدا تێپەڕبکات لەکۆی گشتی دوا مووچە و دەرماڵە، کە لەکاتی خزمەتدا بەپێی یاسا بەرکارەکان وەریدەگرێت.

ماددەی (٨):

گواستنەوەی گشت ئەو بەڕێوەبەرایەتی گشتی و ئەو بەڕێوەبەرایەتی و فەرمانگە و هەر یەکەیەکی دیکەی کارگێڕی و دارایی کە مووچەی خانەنشینییان لێ خەرج دەکرێت (شارستانی، سەربازی، هێزەکانی ئاسایشی ناوخۆ، یەکە ڕێکنەخراوەکانی هێزەکانی پێشمەرگە)، وە گواستنەوەی گشت میلاك و موڵك و ماڵی گواستراوەی ئەو بەڕێوەبەرایەتی و یەکە کارگێڕییانە و دۆسیە و بەراییەکانی ئەو کەسانەی ئاماژەیان پێکراوە بۆسەر بەڕێوەبەرایەتی گشتی خانەنشینی (وەزارەتی دارایی و ئابووری) حکومەتی هەرێمی کوردستان ـ عێراق، هەیکەلبەندییەکی تازە بۆ ئەو بەڕێوەبەرایەتییە گشتییە ئامادە دەکرێ و لەلایەن ئەنجوومەنی وەزیرانەوە پەسەند دەکرێت.

ماددەی (٩):

هەڵوەشاندنەوەی خانەنشینی بە پلەی (وەزیر و بریکاری وەزارەت و ڕاوێژکار و بەڕێوەبەری گشتی) و هەر پلەیەکی تری تایبەت بۆ ئەو پێشمەرگانەی کە لە ڕیزی بزووتنەوەی ڕزگاریخوازی کوردستان بوون پێش ڕێکەوتی ١٩٩١/٣/٥، وەك ڕێزلێنانێك مووچەی خانەنشینییان بەو پلانە پێدراوە، لەبری ئەوە پێویستە لەدوای دڵنیابوون لە هەبوونی مەرج و پێداویستییەکان و وردبینیکردن و پاککردنەوەی لیستی ناوی ئەو پێشمەرگانە لەناو کەسانی ناشایستە، ئیمتیازێکی دارایی شایستەیان بۆ دابین بکرێت لەبەر ڕۆشنایی یاسای ژمارە (٣٣)ی ساڵی ٢٠٠٧ یاسای (ڕێزلێنانی پێشمەرگە (زێڕەڤانی) هەرێمی کوردستان ـ عێراق)، یان یاسای ژمارە (٣٤) ساڵی ٢٠٠٧ یاسای (خانەنشینی کەمئەندامانی پێشمەرگە (زێڕەڤانی) هەرێمی کوردستان ـ عێراق)، یان یاسای ژمارە (٣٦) ساڵی ٢٠٠٧ یاسای (ڕاژە و خانەنشینی پێشمەرگە (زێڕەڤانی) هەرێمی کوردستان ـ عێراق)، بەپێی تایبەتمەندی.

ماددەی (١٠):

هەڵوەشاندنەوەی مووچەی خانەنشینی سەرجەم ئەو کەسانەی کە بەشێوەیەکی نایاسایی خانەنشینکراون و ڕاستکردنەوەی مووچەی خانەنشینی سەرجەم ئەو کەسانەی کە بە پلەی بەرزتر لە پلەی شایستەی خۆیان خانەنشین کراون، یان لەسەر بنەمای ئەژمارکردنی نایاسایی ساڵانی خزمەتی وەزیفی خانەنشین کراون، و ڕاستکردنەوەی مووچەی خانەنشینییان بۆ ئەو مووچەیەی بەپێی یاسا کارپێکراوەکان شایستەی دەبن وەك لەم یاسایەدا ئاماژەی پێکراوە.

بەشی هەشتەم
حوکمەکانی کۆتایی

ماددەی (١١):

یەکەم: دەبێت دەسەلاتی جێبەجێکردن و لایەنە پەیوەندیدارەکان، حوکمەکانی ئەم یاسایە جێبەجێ بکەن.

دووەم: دیوانی چاودێری دارایی هەرێمی کوردستان پابەندە بە پشکنین و وردبینیکردن و بەدواداچوونی جێبەجێکردنی ئەحکامەکانی ئەم یاسایە و یاسا پەیوەندیدارەکانی تر و ئامادەکردنی ڕاپۆرت لەبەر ڕۆشنایی یاسای دیوانی چاودێری دارایی هەرێمی کوردستان ـ عێراق ژمارە (٢)ی ساڵی ٢٠٠٨.

سێیەم: دەستەی دەسپاکی و داواکاری گشتی لە هەرێمی کوردستان ـ عێراق بەپێی تایبەتمەندی پابەندن بە وەرگرتنی ڕێکاری یاسایی پێویست بەرامبەر هەر کارمەند و بەرپرسێك کە بەربەست و ئاستەنگ بۆ جێبەجێکردنی حوکمەکانی ئەم یاسایە دروست دەکەن.

ماددەی (١٢):

یەکەم: دامەزراندن لە وەزیفەکانی (بەڕێوەبەری گشتی و راوێژکار و سەرووتر)، لە دامەزراوە دەستوورییەکانی هەرێمی کوردستان ـ عێراق رادەگیرێت، مەگەر تەنها لەو کاتەی پلەی چۆڵ هەبێت.

دووەم: خانەنشینکردنی فەرمانبەر بە پلەی (بەڕێوەبەری گشتی و سەرووتر)، کە پێکهاتەی ئیداری لە ئاستی (بەڕێوەبەرایەتی گشتی و سەرووتر) بەڕێوە نابات بەپێی حوکمەکانی برگەی (هەشتەم) لە ماددەی (٧)ی ئەم یاسایە دەبێت، یان دەگوازرێتەوە بۆ شوێنێکی تر لە کاتی هەبوونی شوێنی وەزیفی بەتاڵ کە لەگەڵ ناونیشانی وەزیفی شایستەی خۆی دەگونجێت.

سێیەم: حوکمەکانی برگەی (دووەم)ی ئەم ماددەیە سەرۆکی یەکە ئیدارەکانیش (پارێزگار، قایمقام، بەڕێوەبەری ناحییە) دەگرێتەوە، کە هیچ یەکەیەکی ئیداری بەڕێوە نابەن.

چوارەم: مەرجەکانی دامەزراندن بە پلەی (بەڕێوەبەری گشتی و بەرەوژوور) جگە لە مەرجەکانی فەرمانبەرایەتی وەزیفەی گشتی بە پەیرەوێك دەستنیشان دەکرێت کە لەلایەن ئەنجومەنی وەزیرانەوە دەردەچێت، کە تیایدا ڕەچاوی بڕوانامە و پسپۆڕی و ساڵانی خزمەت و شارەزایی و لێهاتوویی بکرێت.

ماددەی (١٣):

یەکەم:

١ـ وەزارەتی دارایی و ئابووری لە چوارچێوەی ڕێکخستنەوەی بواری بانکی لە هەرێم و بە ئەلیکترۆنکردنی خزمەتگوزارییە بانکییەکان، ئەژمێرێکی تایبەت دەکاتەوە بۆ هەر مووچەخۆر و سوودمەندێك لە بودجەی گشتی لەپێناو زامنکردن (پاراستن)ی گشت شایستە داراییەکانیان بە شایستە داراییە خەرجنەکراوەکانیشەوە.

٢- چۆنیەتی کردنەوەی ئەو ئەژمێرە و سوودوەرگرتنی مووچەخۆر و سوومەند لە ئەژمێرەکە بە ڕێنماییەکی دارایی ڕێکدەخرێت کە لەلایەن وەزارەتی (دارایی و ئابووری)یەوە دەردەچێت لەبەر ڕۆشنای برگەی (یەکەم/١)ی ئەم ماددەیە.

دووەم: لەبەر ڕۆشنایی ئەو برە پارەیەی کە بە فیعلی لە خەرجییەکان دەگەڕێتەوە لە دەرئەنجامی جێبەجێکردنی ئەم یاسایە، دەبێت ئەنجومەنی وەزیران ئەولەوییەت بدات بە پێداچوونەوە بەکەمترین مووچەی خانەنشینی لە هەرێم بە ئاراستەی زیادکردن و بەرەچاوکردنی بژێوی و گوزەرانی ئەو کەسانەی کە کەمترین مووچەی خانەنشینی وەردەگرن.

سێیەم: پێویستە لەسەر وەزارەتی (دارایی و ئابووری) حکومەتی هەرێمی کوردستان - عێراق، ڕێکاری یاسایی پێویست بۆ وەرگرتنەوەی قەرزە بازرگانییەکان بگرێتەبەر، و پێداچوونەوە بەو مولك و ماڵانە بکرێ وەك گەرەنتی (زامنکردن) بۆ دانەوەی ئەم قەرزانە دانراوە.

ماددەی (١٤):

یەکەم: جێبەجێکردنی حوکمەکانی ئەم یاسایە ئاسەواری دارایی و دادوەری لێناکەوێتەوە بۆ حاڵەتەکانی پێش کەوتنەبواری جێبەجێکردنی یاساکە لەسەر ئەو کەسانەی کە دەیانگرێتەوە.

دووەم: ئەوانەی حوکمەکانی ئەم یاسایە دەیانگرێتەوە مافی ئەوەیان هەیە بەپێی حوکمەکانی یاسای بەرکار تانەی یاسایی بدەن.

ماددەی (١٥):

نابێت هیچ کەسێك خانەنشین بکرێت یان هەر ئیمتیازاتێکی دیکەی دارایی لەژێر هیچ پاساو و ناونیشانێکدا پێ بدرێت ئەگەر پێشتر بەشایستەبوونی یاسایی لە تۆمارەکانی داتابەیسی سیستەمی بایۆمەتری پەیڕەوکراو لەلایەن حکومەتی هەرێمی کوردستان تۆمار نەکرابێت و بەردەوام نەبێت، و مووچەی خانەنشینی بۆ میراتگری یاسایی (المستحق) خەرج ناکرێت تاوەکو تۆمار نەکرێت لە داتابەیسی سیستەمی بایۆمەتری.

ماددەی (١٦):

یەکەم: حوکمەکانی ئەم یاسایە هەموو حاڵەتەکانی پێش بەرکاربوونی ئەم یاسایەش دەگرێتەوە و پێویستە خۆیان بگونجێنن لەگەڵ ئەم یاسایە.

دووەم: کار بە هیچ دەقێکی یاسایی یان بڕیارێکی ناکۆک لەگەڵ حوکمەکانی ئەم یاسایەدا ناکرێت.

سێیەم: یاسای خانەنشینی خاوەن وەزیفە باڵاکانی هەرێمی کوردستان - عێراق ژمارە (٣٦)ی ساڵی ٢٠٠٤ هەڵدەوەشێتەوە.

ماددەی (١٧):

پێویستە لەسەر ئەنجومەنی وەزیران پەیڕەو دەربکات بۆ ئاسانکاری جێبەجێکردنی حوکمەکانی ئەم یاسایە لە ماوەیەك کە لە (٦٠) شەست ڕۆژ تێپەڕ نەکات لە ڕۆژی دەرچواندنی ئەم یاسایە.

ماددەی (١٨):

پێویستە ئەنجومەنی وەزیران و لایەنە پەیوەندیدارەکان حوکمەکانی ئەم یاسایە جێبەجێ بکەن.

ماددەی (١٩):

ئەم یاسایە لە ڕۆژنامەی فەرمی (وەقایعی کوردستان) بڵاودەکرێتەوە، و لە دوای تێپەڕبوونی (٩٠) نەوەد ڕۆژ لە ڕێکەوتی دەرچوونی پەیڕەوی هاتوو لە ماددەی (١٧)ی ئەم یاسایە دەکەوێتە بواری جێبەجێکردنەوە.

هۆیەکانی دەرچواندن

لە پێناو ڕێکخستنەوەی بواری وەزیفەی گشتی و خانەنشینی لە سەرجەم بوارەکانی (شارستانی و پێشمەرگایەتی و هێزەکانی ئاسایشی ناوخۆ)، و هەروەها تەرخانکراوەکانی چاودێری کۆمەلأیەتی، و بەرپاکردنی دادپەروەری و یەکسانی لەخەرجکردنی مووچە و دەرماڵە و بەخشین و ئیمتیازاتە داراییە گشتییەکان، و ڕێگرتن لە سوود وەرگرتنی نارەوا و نایاسایی لە تەرخانکراوەکانی بودجەی گشتی، ئەم یاسایە دەرچوێندرا.

نێچیرڤان بارزانی

سەرۆکی هەرێمی کوردستان

هەولێر

٢٠٢٠/٢/٣

جمهورية العراق
إقليم كوردستان
الرئيس

كۆماری عێراق
هەرێمی كوردستان
سەرۆك

قرار

رقم (٢) لسنة ٢٠٢٠

وفقاً للصلاحيات الممنوحة لنا في الفقرة (الأولى) من المادة (العاشرة) لقانون رئاسة إقليم كوردستان رقم (١) لسنة ٢٠٠٥ المعدل و بناءاً على ما شرعه برلمان كوردستان في جلسته الإعتيادية المرقمة (١٥) بتأريخ ٢٠٢٠/١/١٦ قررنا إصدار:

القانون رقم (٢) لسنة ٢٠٢٠

قانون الإصلاح في الرواتب والمخصصات والمنح والامتيازات والتقاعد في إقليم كوردستان - العراق

الفصل الأول

الأهداف

المادة (١):

أولاً: تجسيد أسس العدالة والاستحقاق في صرف الرواتب والمخصصات والمنح والامتيازات الأخرى في إقليم كوردستان وإنهاء الاستفادة غير المستحقة ومنع إهدار الموازنة العامة.

ثانياً: مأسسة وتوحيد المديريات العامة والمديريات والدوائر والوحدات المختلفة للتقاعد في المجال المدني والعسكري وقوى الأمن الداخلي في مديرية عامة واحدة للتقاعد تابعة لوزارة المالية والاقتصاد في حكومة إقليم كوردستان – العراق.

ثالثاً: تفعيل وتقديم الدعم المالي لصندوق التقاعد ومنع أي إنفاق من الصندوق عدا الأغراض المشار إليها في قانون التقاعد رقم (٢٧) لسنة ٢٠٠٦ المعمول به في الإقليم.

رابعاً: إعادة تنظيم تقاعد أصحاب الوظائف العليا والدرجات الخاصة على أساس العمر وسنوات الخدمة والشهادة.

الفصل الثاني

إعادة تنظيم حقوق وامتيازات ورثة ذوي الشهداء والمؤنفلين والسجناء والمعتقلين السياسيين

المادة (٢):

أولاً: توحيد حقوق وامتيازات ذوي الشهداء والمؤنفلين والسجناء والمعتقلين السياسيين في إقليم كوردستان في ضوء القوانين النافذة.

ثانياً: تنقيح وإلغاء حقوق وامتيازات ورثة الأشخاص المستفيدين استثناءً من أحكام القانون رقم (٩) لسنة ٢٠٠٧ المعدل (قانون حقوق وامتيازات ذوي الشهداء والمؤنفلين).

ثالثاً: تنقيح وإلغاء امتيازات السجناء والمعتقلين السياسيين المستفيدين باسم السجين والمعتقل السياسي خلافاً لأحكام القانون رقم (١١) لسنة ٢٠١١ المعدل.

رابعاً: عند وفاة السجين والمعتقل السياسي يعامل ورثته بموجب قانون التقاعد النافذ في إقليم كوردستان.

خامساً: على وزارات (المالية والاقتصاد) و(التعليم العالي والبحث العلمي) و(التربية) و(الصحة) بالتنسيق مع وزارة (شؤون الشهداء والمؤنفلين) إصدار التعليمات لغرض إعادة تنظيم تولي الحكومة نفقات العلاج الصحي والتعليم لـ (أبناء وبنات وزوجة الشهيد التي لم تتزوج من بعده) في المدارس والمعاهد والجامعات الحكومية والأهلية داخل الإقليم وتحديد شروط الاستحقاق في ضوء الفقرة (ثانياً) من المادة (٧) من القانون رقم (٩) لسنة ٢٠٠٧.

الفصل الثالث

إنهاء الاستفادة أكثر من مرة واحدة من الموازنة العامة

المادة (٣):

أولاً:

١. يلغى جميع المنح والامتيازات المالية التي تصرف للأشخاص المسجلين باسم المستفيد من تخصيصات الرعاية الاجتماعية وذوي الاحتياجات الخاصة والمعوقين استثناءً من أحكام القوانين والتعليمات النافذة، وتصحيح هذه الاستفادة بموجب معايير الاستفادة من هذه المنح والامتيازات وبضمنها نسبة الإعاقة بموجب تقرير مصدق من لجنة طبية.

٢. تمنح مخصصات (مقابل الإعاقة) للمعوقين وذوي الاحتياجات الخاصة من الموظفين بنسبة من رواتبهم الاسمية بدلاً من منح تخصيصات الرعاية الاجتماعية وتحدد هذه النسبة من قبل مجلس الوزراء مع مراعاة نسبة الإعاقة من قبل لجنة طبية مختصة.

ثانياً: لا يعمل بجميع القوانين والقرارات والأنظمة والتعليمات التي تسمح بالاستفادة من تقاضي أكثر من راتب ومنحة وأي امتياز مالي آخر من الموازنة العامة داخل الإقليم والسلطة الاتحادية لجميع المستفيدين في المجال المدني والعسكري وقوى الأمن الداخلي والمستفيدين من تخصيصات الرعاية الاجتماعية والتقاعد بجميع أنواعه، فيما عدا الامتيازات المالية لورثة ذوي الشهداء والمؤنفلين والسجناء والمعتقلين السياسيين والمستفيدين بموجب القانون رقم (٩) لسنة ٢٠١٥ (قانون حقوق وامتيازات وحيد الإبادة الجماعية في إقليم كوردستان - العراق).

ثالثاً: يخير الأشخاص المشمولون بالفقرة (ثانياً) من هذه المادة، المستفيدون بموجب القوانين والتعليمات فضلاً عن الراتب من تقاضي منح وامتيازات مالية أخرى من الموازنة العامة داخل الإقليم والسلطة الاتحادية، من الاستفادة فقط من أحد هذه الرواتب والمنح والامتيازات.

رابعاً: عند عودة الموظف المتقاعد إلى الوظيفة العامة بصورة دائمة أو بعقد، يخير بين تقاضي راتبه التقاعدي أو راتب الوظيفة المعاد تعيينه فيها، ولا يجوز في كل الأحوال أن يستفيد من راتبين.

الفصل الرابع

مجال البيشمركة وقوى الأمن والشرطة الداخلية

المادة (٤):

أولاً: توحيد وتنظيم وحدات الحسابات في جميع وحدات قوات بيشمركة كوردستان النظامية وغير النظامية في إطار هيكلية وزارة شؤون البيشمركة في وحدة حسابات واحدة تتمثل في المديرية العامة للموازنة والبرامج (الحسابات العسكرية) التابعة لوزارة شؤون البيشمركة في إقليم كوردستان.

ثانياً: تخضع وحدات الحسابات لتدقيق ديوان الرقابة المالية لإقليم كوردستان و(دائرة الرقابة المالية) الواردة في المادة (٣) من القانون رقم (١٩) لسنة ٢٠٠٧ (قانون وزارة شؤون البيشمركة في إقليم كوردستان) كما هو الحال بالنسبة للقوات النظامية التابعة للوزارة المذكورة.

ثالثاً: على وزير شؤون البيشمركة منح السلطات الكاملة بموجب القوانين النافذة لدائرة الرقابة المالية التابعة لوزارة شؤون البيشمركة لتدقيق قوائم البيشمركة وإنشاء الإضبارة الشخصية بمتطلباتها القانونية ومراجعة خدمة البيشمركة في جميع وحدات قوات بيشمركة كوردستان، النظامية وغير النظامية في إطار هيكلية وزارة شؤون البيشمركة بالتنسيق مع مديرية الملاك التابعة للمديرية العامة للموازنة في وزارة المالية والاقتصاد.

رابعاً: ينظم تحديد عدد حراس المقرات والمؤسسات الحزبية وكذلك حراس حماية أصحاب الوظائف العليا والمسؤولين العسكريين والأمن الداخلي بالتنسيق وبموجب نظام يصدره مجلس الوزراء، ويعاد تنظيم خدمة الفائضين عن العدد المحدد في هذا النظام في إطار الملاك العسكري وقوى الأمن الداخلي وبموجب استحقاقاتهم.

خامساً: ينقل جميع الحراس إلى ملاك قوات وحدة الحراسة في وزارة الداخلية ولا يجوز بأي حال أن يكون الحارس على ملاك أي وحدة عسكرية أخرى أو قوى الأمن الداخلي فيما عدا وحدة الحراسة التابعة لوزارة الداخلية، ويكون صرف راتب الحراسة من قبل مديرية الحسابات لوزارة الداخلية حصراً، بعد معادلتها وتوحيدها.

سادساً: مراجعة وإعادة تنظيم قوائم المستفيدين من تقاعد معوقي البيشمركة في ضوء القانون رقم (٣٤) لسنة ٢٠٠٧، ويلغى تقاعد الأشخاص المحيلين على التقاعد خلافاً لأحكام القانون المذكور.

الفصل الخامس

المخصصات

المادة (٥):

على مجلس الوزراء إعادة تنظيم جميع المخصصات بصورة عادلة في ضوء القوانين النافذة.

الفصل السادس

إعادة تنظيم احتساب الخدمة

المادة (٦):

أولاً: مراجعة وإعادة تنظيم الدرجات والعناوين والرواتب الوظيفية لجميع متقاضي الرواتب في الإقليم في مجال الخدمة (المدنية والبيشمركة وقوى الأمن الداخلي) بموجب القوانين والأنظمة والتعليمات النافذة، وإعادة تنظيمها في إطار الوظيفة العامة على أساس الشهادة وسنوات الخدمة الفعلية والخدمة المحتسبة قانوناً، دون احتساب الخدمة المحتسبة لمتقاضي الراتب بصورة غير قانونية.

ثانياً: توحيد العنوان والدرجة الوظيفية مع الراتب الوظيفي بموجب أحكام قانون الملاك رقم (٢٥) لسنة ١٩٦٠ المعدل النافذ في الإقليم، أو أي قانون آخر يحل محله، وتلغى العناوين والدرجات الوظيفية المتعارضة مع القانون المذكور.

ثالثاً: يلغى جميع الدرجات والمراتب الإضافية الممنوحة لمتقاضي الرواتب استثناءً من القوانين النافذة، سواءً في اليوم الأول لتعيينهم أو بعد تعيينهم.

رابعاً: تلغى سنوات الخدمة المحتسبة للخدمة الوظيفية المدنية أو البيشمركة أو قوى الأمن الداخلي للمدد المقابلة لمدة دراسة المتقاضي للراتب فيما عدا حالات الإجازة الدراسية أو الدراسة المسائية، أو كانت سن المتقاضي للراتب حينها أقل من (١٦) ست عشرة سنة فيما عدا السجناء والمعتقلين السياسيين.

خامساً:

١. أي منصب قانوني في مجال الخدمة العامة مستحدث استناداً إلى قرار إداري ويتقاضى الراتب من الموازنة العامة، يكون مصوناً بشرط دفع استقطاعاتهم التقاعدية استناداً إلى القرار الإداري لتعيينهم، ويجب إعادة تنظيم درجاتهم وعناوينهم الوظيفية ورواتبهم ومستحقاتهم المالية في إطار القوانين والأنظمة والتعليمات النافذة وتكييف أوضاعهم مع أحكام هذا القانون.

٢. يشمل حكم البند (١) من الفقرة (خامساً) من هذه المادة فقط الأشخاص الذين تقاضوا رواتبهم حتى تصديق هذا القانون.

الفصل السابع
مجال التقاعد

المادة (٧):

أولاً: توحيد تقاعد المشار إليهم أدناه من حيث الشروط ومتطلبات التقاعد وفقاً لذات الشروط ومعايير تقاعد الموظفين في الدرجات العامة للوظيفة على الملاك المدني والعسكري وقوى الأمن الداخلي:

(رئيس الإقليم ورئيس البرلمان ورئيس مجلس الوزراء ونوابهم وأعضاء البرلمان والوزراء ومن هم بدرجاتهم ووكلاء الوزارة ومن هم بدرجاتهم ومن يتقاضى راتب وكيل الوزارة وأصحاب الدرجات الخاصة والمدراء العامون ومن هم بدرجة مدير عام ومن يتقاضى راتب مدير عام ورئيس وأعضاء مجالس محافظات الإقليم وكل من يتقاضى راتب ومخصصات الدرجة العليا (أ) و(ب) بموجب جدول الرواتب المعمول به في إقليم كوردستان على الملاك المدني والعسكري وقوى الأمن الداخلي).

ثانياً: يحتسب الراتب التقاعدي للمشار إليهم في الفقرة (أولاً) من هذه المادة على الوجه الآتي:

١. نسبة (١٥٪) خمس عشرة من المائة من مجموع آخر راتب ومخصصات كان يتقاضاه أثناء الخدمة.

٢. تضاف نسبة (١,٥٪) واحد ونصف من المائة من مجموع آخر راتب ومخصصات كان يتقاضاه أثناء الخدمة إلى الراتب التقاعدي مقابل كل سنة واحدة من الخدمة.

٣. تكون مخصصات الشهادات الآتية أو ما يعادلها وفقاً للنسب الآتية:

أ. تضاف إلى الراتب التقاعدي مخصصات شهادة الإعدادية بنسبة (١٪) واحد من المائة من مجموع آخر راتب ومخصصات كان يتقاضاه أثناء الخدمة.

ب. تضاف إلى الراتب التقاعدي مخصصات شهادة الدبلوم بنسبة (٢٪) اثنان من المائة من مجموع آخر راتب ومخصصات كان يتقاضاه أثناء الخدمة.

ج. تضاف إلى الراتب التقاعدي مخصصات شهادة البكالوريوس بنسبة (٤٪) أربعة من المائة من مجموع آخر راتب ومخصصات كان يتقاضاه أثناء الخدمة.

د. تضاف إلى الراتب التقاعدي مخصصات شهادة الدبلوم العالي والماجستير بنسبة (٦٪) ستة من المائة من مجموع آخر راتب ومخصصات كان يتقاضاه أثناء الخدمة.

هـ. تضاف إلى الراتب التقاعدي مخصصات شهادة الدكتوراه بنسبة (٨٪) ثمانية من المائة من مجموع آخر راتب ومخصصات كان يتقاضاه أثناء الخدمة.

٤. يجب ألا يتجاوز استحقاق الراتب التقاعدي نسبة (٥٠٪) خمسين من المائة من مجموع آخر راتب ومخصصات كان يتقاضاه أثناء الخدمة.

ثالثاً:

١. يستحق الموظف وفقاً للتعريف الوارد في قانون التقاعد الموحد النافذ في الإقليم (وبضمنهم الأشخاص المشار إليهم في الفقرة أولاً من هذه المادة) راتباً تقاعدياً إذا لم تقل خدمته التقاعدية عن (١٥) خمس عشرة سنة، وأكمل (٤٥) الخامسة والأربعين من عمره، فيما عدا حالات الوفاة أو الاستشهاد أو التقاعد لأسباب صحية وحالات الاستثناء الأخرى الواردة في قانون التقاعد النافذ.

٢. يستحق المكلف بخدمة عامة من المشار إليهم في الفقرة (أولاً) من هذه المادة من غير المستوفين للشروط الواردة في الفقرة (ثالثاً/١) من هذه المادة، راتباً تقاعدياً بمراعاة المعايير ذاتها الواردة في الفقرة (ثانياً) من هذه المادة بشرط أن لا يتجاوز نسبة (٢٥٪) خمس وعشرين من المائة من مجموع آخر راتب ومخصصات كان يتقاضاه أثناء الخدمة يضاف إلى الراتب التقاعدي. إلى حين تكييف حالاتهم مع الشروط الواردة في البند (١) من هذه الفقرة.

٣. لا تشمل أحكام البند (٢) من هذه الفقرة الأشخاص المكلفين بخدمة عامة بعد نفاذ هذا القانون.

رابعاً: لعضو البرلمان حق التنازل بصورة اختيارية عن حقوقه ومستحقاته التقاعدية كمكلف، بشرط أن يقدم طلباً بذلك خلال مدة لا تتجاوز (٣٠) ثلاثين يوماً من تأريخ نفاذ هذا القانون إلى ديوان برلمان كوردستان - العراق لغرض اتخاذ الإجراءات القانونية اللازمة.

خامساً: تحتسب مدة الخدمة في دورة البرلمان لجميع أغراض العلاوة والترفيع والتقاعد لأعضاء البرلمان الذين يعودون باختيارهم إلى وظائفهم.

سادساً: تشمل أحكام هذه المادة جميع الأشخاص المشار إليهم في الفقرة (أولاً) من هذه المادة من الذين أحيلوا على التقاعد قبل نفاذ هذا القانون ويجب أن يكيفوا أوضاعهم مع أحكام هذا القانون. وتضاف إلى حد (٣) ثلاث سنوات إلى خدمة هؤلاء الذين لم تصل مدة خدمتهم التقاعدية إلى (١٥) خمس عشرة سنة كما هو الحال في الدرجات الوظيفية العامة لغرض وصولهم إلى سن التقاعد (الإجباري) بشرط دفع مقدار التقاعد عن هذه المدة.

سابعاً: تلغى استقالة المشار إليه في الفقرة (أولاً) من هذه المادة ممن كان موظفاً للحكومة عند عودته الاختيارية إلى وظيفته وتحتسب له الخدمة لأغراض العلاوة والترفيع والتقاعد وتلتزم الجهة المعنية بتوفير الدرجة الوظيفية اللازمة والتخصيص المالي اللازم له ويخير بين تقاضي الراتب التقاعدي أو راتب الوظيفة التي عاد إليها.

ثامناً: فيما عدا المكلفين بخدمة عامة يستحق جميع المشار إليهم في الفقرة (أولاً) من هذه المادة راتباً تقاعدياً، وفقاً لذات المعايير والشروط الواردة في الفقرتين (ثانياً وثالثاً) من هذه المادة، بنسبة لا تتجاوز (٦٠٪) ستين من المائة من مجموع آخر راتب ومخصصات كان يتقاضاه أثناء الخدمة.

تاسعاً: لا يتجاوز الراتب التقاعدي لجميع القضاة والمدعين العامين نسبة (٧٠٪) سبعين من المائة من مجموع آخر راتب ومخصصات كانوا يتقاضونه أثناء الخدمة بموجب القوانين النافذة.

المادة (٨):

نقل جميع المديريات العامة والمديريات والدوائر وأي وحدة إدارية ومالية أخرى يصرف فيها الراتب التقاعدي (المدني، العسكري، قوى الأمن والداخلية، الوحدات غير النظامية لقوات البيشمركة) مع نقل جميع الملاك والممتلكات والأموال المنقولة لتلك المديريات والوحدات الإدارية والإضبارات والأوليات للأشخاص المشار إليهم إلى المديرية العامة للتقاعد (وزارة المالية والاقتصاد) في حكومة إقليم كوردستان - العراق، ويتم إعداد هيكلية جديدة لهذه المديرية العامة ويصادق عليها مجلس الوزراء.

المادة (٩):

يلغى التقاعد بدرجة (وزير) و(وكيل وزارة) و(مستشار) و(مدير عام) وأي درجة خاصة أخرى للبيشمركة الذين كانوا في صفوف الحركة التحررية لكوردستان قبل تأريخ ١٩٩١/٣/٥ ومُنحوا تكريماً لهم راتباً تقاعدياً بهذه الدرجات، ومقابل ذلك، وبعد التأكد من توافر الشروط والمتطلبات وتدقيق وتنقيح قوائم أسماء هؤلاء البيشمركة من الأشخاص غير المستحقين، يخصص لهم امتياز مالي مستحق في ضوء القانون رقم (٣٣) لسنة ٢٠٠٧ قانون تكريم البيشمركة (حرس إقليم كوردستان - العراق)، أو القانون رقم (٣٤) لسنة ٢٠٠٧، قانون تقاعد معوقي البيشمركة (حرس إقليم كوردستان - العراق)، أو القانون رقم (٣٨) لسنة ٢٠٠٧، قانون الخدمة وتقاعد البيشمركة (حرس إقليم كوردستان - العراق)، حسب الاختصاص.

المادة (١٠):

يلغى الراتب التقاعدي لجميع الأشخاص المحالين على التقاعد بصورة غير قانونية، ويصحح الراتب التقاعدي لجميع الأشخاص المحالين على التقاعد بدرجة أعلى من الدرجة المستحقة لهم، أو أحيلوا على التقاعد على أساس الاحتساب غير القانوني لسنوات الخدمة الوظيفية، ويكون تصحيح رواتبهم التقاعدية إلى الراتب الذي يستحقونه بموجب القوانين النافذة على الوجه المشار إليه في هذا القانون.

الفصل الثامن

الأحكام الختامية

المادة (١١):

أولاً: على السلطة التنفيذية والجهات ذات العلاقة تنفيذ أحكام هذا القانون.

ثانياً: يلتزم ديوان الرقابة المالية لإقليم كوردستان بتفتيش وتدقيق ومتابعة تنفيذ أحكام هذا القانون والقوانين الأخرى ذات الصلة وإعداد التقارير في ضوء قانون ديوان الرقابة المالية لإقليم كوردستان - العراق رقم (٢) لسنة ٢٠٠٨.

ثالثاً: تلتزم هيئة النزاهة والإدعاء العام في إقليم كوردستان - العراق بموجب الاختصاص باتخاذ الإجراءات القانونية اللازمة ضد أي منتسب ومسؤول يعيق ويعرقل تنفيذ أحكام هذا القانون.

المادة (١٢):

أولاً: يوقف التعيين في وظائف (مدير عام ومستشار وما فوقهما)، في المؤسسات الدستورية لإقليم كوردستان - العراق إلا إذا وجدت درجة شاغرة.

ثانياً: يحال الموظف بدرجة (مدير عام فما فوق) الذي لا يدير هيكلاً إدارياً في مستوى مديرية عامة فما فوق، على التقاعد بموجب أحكام الفقرة (ثامناً) من المادة (٧) من هذا القانون، أو ينقل إلى جهة أخرى عند وجود وظيفة شاغرة تتناسب مع عنوانه الوظيفي المستحق.

ثالثاً: تشمل أحكام الفقرة (ثانياً) من هذه المادة رؤساء الوحدات الإدارية (المحافظ، القائمقام، مدير الناحية) أيضاً من الذين لا يديرون أي وحدة إدارية.

رابعاً: تحدد شروط التعيين بدرجة مدير عام فما فوق فضلاً عن شروط التوظيف في الوظيفة العامة بنظام يصدره مجلس الوزراء تراعى فيه الشهادة والاختصاص وسنوات الخدمة والخبرة والكفاءة.

المادة (١٣):

أولاً:

١. تقوم وزارة المالية والاقتصاد في إطار إعادة تنظيم المجال المصرفي في الإقليم وجعل الخدمات المصرفية بصورة إلكترونية، بفتح حساب خاص لكل متقاضي للراتب ومستفيد من الموازنة العامة من أجل ضمان (حماية) جميع مستحقاتهم المالية وبضمنها المستحقات المالية غير المدفوعة.

٢. تنظم كيفية فتح هذا الحساب واستفادة متقاضي الراتب والمستفيد من هذا الحساب بتعليمات مالية تصدرها وزارة المالية والاقتصاد في ضوء الفقرة (أولاً/١) من هذه المادة.

ثانياً: في ضوء المبالغ النقدية التي تسترجع بصورة فعلية من النفقات نتيجة تنفيذ هذا القانون، على مجلس الوزراء إعطاء الأولوية لمراجعة الحد الأدنى للراتب التقاعدي في الإقليم باتجاه الزيادة مع مراعاة المستوى المعيشي وأوضاع الأشخاص الذين يتقاضون أدنى راتب تقاعدي.

ثالثاً: على وزارة المالية والاقتصاد في حكومة إقليم كوردستان - العراق اتخاذ الإجراءات القانونية اللازمة لاستيفاء الديون التجارية، ومراجعة الأملاك والأموال الموضوعة كضمان (تأمين) للوفاء بهذه الديون.

المادة (١٤):

أولاً: لا يترتب على تنفيذ أحكام هذا القانون آثار مالية وقضائية على الأشخاص المشمولين به للحالات الواقعة قبل تنفيذ هذا القانون.

ثانياً: يحق للمشمولين بأحكام هذا القانون الطعن قانوناً بموجب أحكام القوانين النافذة.

المادة (١٥):

لا يجوز إحالة أي شخص على التقاعد أو منحه أي امتياز مالي آخر تحت أي مبرر أو عنوان إذا لم يكن مسجلاً من قبل وفقاً لاستحقاقه القانوني ولا توجد له أوليات في سجلات قواعد بيانات النظام البايومتري المعمول به من قبل حكومة إقليم كوردستان، ولا يصرف الراتب التقاعدي لورثته القانونين (المستحقين) إلى حين تسجيله في قاعدة بيانات النظام البايومتري.

المادة (١٦):

أولاً: تشمل أحكام هذا القانون جميع الحالات الواقعة قبل نفاذه ويجب عليهم تكييف أوضاعهم مع هذا القانون.

ثانياً: لا يعمل بأي نص قانوني أو قرار يتعارض مع أحكام هذا القانون.

ثالثاً: يلغى قانون تقاعد أصحاب الوظائف العليا في إقليم كوردستان - العراق رقم (٣٦) لسنة ٢٠٠٤.

المادة (١٧):

على مجلس الوزراء إصدار نظام لتسهيل تنفيذ أحكام هذا القانون في مدة لا تتجاوز (٦٠) ستين يوماً من تأريخ صدور هذا القانون.

المادة (١٨):

على مجلس الوزراء والجهات ذات العلاقة تنفيذ أحكام هذا القانون.

المادة (١٩):

ينشر هذا القانون في الجريدة الرسمية (وقائع كوردستان)، وينفذ بعد مرور (٩٠) تسعين يوماً من تأريخ صدور النظام الوارد في المادة (١٧) من هذا القانون.

الأسباب الموجبة

بغية إعادة تنظيم مجال الوظيفة العامة والتقاعد في جميع المجالات (المدنية والبيشمركة وقوى الأمن الداخلي)، وكذلك تخصيصات الرعاية الاجتماعية، ونشر العدل والمساواة في صرف الرواتب والمخصصات والمنح والامتيازات المالية العامة، ومنع الاستفادة غير المشروعة وغير القانونية من تخصيصات الموازنة العامة، شرع هذا القانون.

نيچيرڤان بارزاني

رئيس إقليم كوردستان

أربيل

٢٠٢٠/٢/٣